

সাংবিধানিক ৰোগ

শ্ৰীনিবাৰণ বৰাদেশৰ মতে 'অসম চুক্তি' সাংবিধানিক নহয়। আন দুই একেও কয় একে সুৰতে। এইটো এটা তথাকথিত সাংবিধানিক ৰোগ। কাৰণ, আমাৰ সংবিধানখনত ক'ত সুকীয়া জাতি বা জাতি-সত্তাৰ বাবে ধৰা-বন্ধা কিছুমান বিধি লিপিবদ্ধ আছে সেইটো এইসকল লোকে হয়তো জানে; কিন্তু তাকে কাৰ্য্যকৰী কৰিবৰ বাবে এখেত-সকলে সময়মতে ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থা ল'ব নোৱাৰিলে। সময়মতে কাৰ্য্যকৰী কৰিব নোৱাৰিলে যিকোনো ধৰণৰ ৰাজনৈতিক জ্ঞান আৰু দক্ষতাই সময়ত অৰ্থহীন হৈ পৰেগৈ।

দ্বিতীয়টো সাংবিধানিক ৰোগ ৰাজ্য চৰকাৰ গঠন কৰোতাসকলৰ। তেওঁলোকে ধৰি লৈছে যে ৰাজ্য চৰকাৰৰ দায়িত্ব ল'ব পাৰিলে একো নোহোৱা অৱস্থাতো অসমৰ মানুহক "কিবা এটা" দিব পৰা যাব। এওঁলোকৰ মতে চুক্তিখন সাংবিধানিক আৰু চুক্তিখন কাৰ্য্যকৰী কৰিবৰ বাবে সংবিধানসম্মত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব পৰা যাব। অসমৰ পৰা বিদেশী বহিষ্কাৰ কৰা, অসমৰ আৰ্থ-সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু সাংস্কৃতিক স্বাৰ্থ-ৰক্ষা সাংবিধানিক ভাবে কৰিব পৰা যাব বুলি এইসকলে ভাবে।

তৃতীয়টো সাংবিধানিক ৰোগ চুক্তি-

খন বিৰোধীতা কৰাসকলৰ। এই চুক্তি বিৰোধী দলসমূহৰ মতে চুক্তিখন অসাংবিধানিক। কাৰণ, তেওঁলোকৰ মতে ইয়াৰ জৰিয়তে ভাৰতীয় নাগৰিকৰ অধিকাৰ খৰ্ব কৰা হৈছে। বিচ্ছিন্নতাবাদীসকলক 'লাই' দিয়া হৈছে বুলিও এওঁলোকে ক'ব খোজে। এইসকলৰ মাজত আকৌ অতি বাম-পন্থীৰপৰা অতি সোঁ পন্থালৈকে আছে।

এইবিলাক আচলতে সাংবিধানিক ৰোগ। আমাৰ সংবিধানখন ইমান ডাঙৰ যে নানা জনে তাক নানাধৰণে ব্যাখ্যা কৰিব পাৰে আৰু নানা ধৰণে গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। কৰি আছেও। প্ৰকৃততে সংবিধানখন বৰ্তমান ভাৰত ৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰীয় আধাৰ-সমূহৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ এটা ভাগ। (১) সামৰিক বাহিনী তথা পুলিচ বাহিনী, (২) সংবিধান আৰু আইন ব্যৱস্থা, (৩) আমোলাতন্ত্ৰ আৰু (৪) নিৰ্বাচিত চৰকাৰটো, বিধানসভা (ৰাজ্য) আৰু লোকসভা (কেন্দ্ৰ) ত ইয়াৰ স্থান। এই চাৰিটা মূল আধাৰৰ মাত্ৰ এটাত জোৰ দি সকলোৱে কথা কোৱাৰ কাৰণ হ'ল—আপাতদৃষ্টিত সেইটো (অৰ্থাৎ সংবিধানখন) পবিত্ৰ আৰু ছৰ্বোধ্য।

আমাৰ ধাৰণা উক্ত চাৰিওটাৰ

এটাও বাম গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয়। বৰ্তমান ভাৰত ৰাষ্ট্ৰৰ আৰ্থ-সামাজিক সাংস্কৃতিক তথা ৰাজনৈতিক শ্ৰেণীগত চৰিত্ৰ সুসংক্ষিপ্ত কৰিবৰ বাবে এই চাৰিওটা আধাৰেই সমানে সক্ৰিয় আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ। সংবিধানখন সংবিধানেই। জীৱিত আৰু সচেতন (শ্ৰেণী সচেতন) মানুহখিনিৰ স্বাৰ্থত ইয়াৰ ৰূপ আৰু কাৰ্য্যকাৰীতা সলনি হ'ব পাৰে, হৈছে আৰু হৈ থাকিব।

আচল কথা অসমৰ মানুহক লাগে কি সেইটোহে। সংবিধানে কি দিব পাৰে সেইটো নহয়। অসমৰ মানুহে যদি কি লাগে নিজেই সঠিক ভাবে নাজানে তেন্তে সংবিধানে বা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে কি দিব পাৰে? অসমৰ মানুহক প্ৰকৃততে কি লাগে, মোৰ ধাৰণা, বৰ্তমানলৈকে কোনো দল আৰু ব্যক্তিয়েই বুজিব নোৱাৰিলে। চৰকাৰ গঠন কৰা দলেও নোৱাৰিলে। এওঁলোকে ধৰি ললে যে ৰাজ্য চৰকাৰ গঠন কৰিব পাৰিলেই এফালৰপৰা যি খুচি 'প্ৰতিশ্ৰুতিৰ পাহাৰ বান্ধি' সকলো বিলাই যাব পৰা যাব। আমোলাতন্ত্ৰ, পুলিচ-বাহিনী, আইন আদালত আৰু সংবিধানৰ—পাৰস্পৰিক সম্পৰ্কৰ কথা প্ৰকৃত ৰূপত বুজি নোপোৱা বাবে, নতুন চৰকাৰটো পদে পদে বাধাগ্ৰস্তই

হৈছে সেইটো নহয়, চৰকাৰটোৰ গতিপথেই সলনি হৈ গৈছে যেন লাগে।

বহুতে কয় যে 'নতুন ডেকাইঁতৰ' অভিজ্ঞতা নাই সেইকাৰণে কাম কৰাত অসুবিধা হৈছে। কিন্তু কথাটো ঠিক সেইটো নহয়। অভিজ্ঞতা থকা হলেও একেই ঘটনা হ'লহেতেন। প্ৰশ্নটো অভিজ্ঞতা বা দক্ষতাৰ নহয়, প্ৰশ্নটো সমগ্ৰ ব্যৱস্থাটোৰ লগত জড়িত ৰাজ্য চৰকাৰটোৰ। নিৰ্বাচিত বিধানসভা আৰু মন্ত্ৰীসভাখন তাৰ এটা শক্তি শালী অংগহে। সম্ভৱতঃ এই অৱস্থানটো বুজি নোপোৱাটো অসম চৰকাৰৰ প্ৰথম ভুল আৰু আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভুল। বাকী ভুলবোৰৰ পাতনিও ইয়াৰ গৰ্ভতে লুকাই আছে।

ওপৰোক্ত ভুলটো কৰা সকলে পাহৰি যায় যে যি সময়ত এটা ৰাজ্য চৰকাৰৰ বৈধ ৰূপ চলি আছে; ঠিক সেই সময়ত আন এটা 'চৰকাৰ' ৰ সমান্তৰাল ৰূপ (parallel form) চলি আছে। সেইটো চলি আছে ওপৰত উল্লেখ কৰি অহা আধাৰ-কেইটা ব্যৱহাৰ কৰি কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ সহযোগিতাত। অসমৰ বৰ্তমান পটভূমিত এটা অসমৰ মানুহৰ নিৰ্বাচিত চৰকাৰ আৰু আনটো নিৰ্বাচিত চৰকাৰটোৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বী সমান্তৰাল বা 'চোৰাং চৰকাৰ'। এই চোৰাং চৰকাৰটো চোৰাং বজাৰখনৰ দৰে। ই বৈধ চৰকাৰটোক কিমান 'লাই' দিয়ে তাৰ ওপৰতে বৰ্তমান অসম চৰকাৰৰ ভৱিষ্যত ভালেখিনি নিৰ্ভৰ কৰিছে। বিধানসভাৰ ভিতৰত মন্ত্ৰীহিচাপে তথা

সদস্য হিচাপে প্ৰফুল্ল মহন্ত বা ভৃগু-ফুকন যিমান শক্তিশালী আছিল' সংবিধান মানি শপত গ্ৰহণ কৰি মন্ত্ৰী হোৱা মহন্ত আৰু ফুকন সিমান শক্তিশালী নহয়। আনহাতে গণ পৰিষদ দলটো এটা ৰাজনৈতিক সংগঠন হিচাপে এতিয়াও এটা ৰাজনৈতিক আদৰ্শ (Ideology) খামুছি ধৰি আত্মজাহ দিবপৰা, নৈতিক ভাবে আৰু কৰ্ম তৎপৰতা তথা নিষ্ঠাৰ ফালৰপৰা মিল থকা বলিষ্ঠ সংগঠন নহয়। গতিকে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ লাভ নিশ্চিত, — এনে অৱস্থাত অগণ চৰকাৰে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ বাবে একো নতুন বিপদ সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰে। কিন্তু (সাময়িক ভাবে) কিছুমান বিপদ দূৰীভূত কৰিব পাৰিব:

(১) সম্ভাৰবাদৰ উপশম ঘটাব পাৰিব বা বাঁধা দিব পাৰিব। কাৰণ, নিজৰ অস্তিত্ব গজগজীয়া কৰিবৰ কাৰণেই এটা শান্তিপূৰ্ণ অৱস্থা গণপৰিষদৰ দৰ্কাৰ। ৰাজীৱ গান্ধীয়ে বুলেটৰে যি কাৰ্য্য সমাধান কৰিব নোৱাৰে, সেই কাৰ্য্য 'বেলট'ৰ যুদ্ধত জিকি মহন্ত আৰু ফুকনে কৰিব পাৰিব, কৰিব লাগিব। এইটো উত্তৰ-পূৰ্ব ভাৰতৰ পৰিস্থিতিত ৰাজীৱ গান্ধী তথা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ কাম্য।

(২) তত্পৰি, উত্তৰ-পূৰ্ব ভাৰতত বাঁমপন্থী শক্তিৰ গতিবোধ কৰাৰ সাধ্য বৰ্তমান কং (ই) দলৰ নাই। সেই কাৰ্য্য কৰিব পাৰিব দক্ষিণ ভাৰতত বাঁমাবাৰে কৰা দৰে উত্তৰ-পূৰ্ব ভাৰতত অগণ চৰকাৰে। সাময়িক ভাবে হ'লেও এই বাঁমপন্থী প্ৰতিবোধ কৰাৰ ৰাজনৈতিক সম্ভাৱনা অগণ

চৰকাৰৰ মাজত লুকাই আছে। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ইও কাম্য।

(৩) তৃতীয়তে বিদেশী বহিস্কাৰণৰ মূল দায়িত্ব কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ হ'লেও, তাৰ ৰাজনৈতিক জ্বালা দিল্লীয়ে ভোগ নকৰে। ভোগ কৰিব মহন্ত-ফুকনে। বৈধই হওক বা অবৈধই হওক এটা চৰকাৰ অসমত — দৰ্কাৰ — যি এই সমস্ত প্ৰত্যক্ষ ভাবে চম্ভালিব লগা হয়। বিদেশী বহিস্কাৰ কৰিব পাৰক বা নোৱাৰক সাময়িক ভাবে চৰকাৰৰ গাদীত বহাৰ পিছত সকলো যন্ত্ৰনা অগণ চৰকাৰৰ কাৰ্য্যত। গতিকে ইও কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ কাম্য।

গতিকে অগণ চৰকাৰ সদ্যহতে ভাঙিবৰ বাবে 'সমান্তৰাল' চৰকাৰটোৱে কাম নকৰে। কিন্তু হাৰাশাস্তি কৰিবৰ বাবে নানা কাম অহৰহ কৰিছে আৰু কৰিব। বৰ্তমান গণ পৰিষদৰ চৰকাৰটোৱে এই সমান্তৰাল চৰকাৰৰ প্ৰকৃত শক্তি বুজি নোপোৱাতো ডাঙৰ ভুল। যিদিনালৈকে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ মন: পুত কাম যেনে চিপি (এম)ক বিৰোধীতা কৰা' কুৰিদফীয়া আচনি সফল কৰা আদি কৰি থাকে তেতিয়ালৈকে বিপদ কম। ৰাজনৈতিক কথাৰ বাবেই অস্তুত: বিৰোধীতা তীব্ৰ নহয়।

তৃতীয় ভুলটো হ'ল অসমৰ আন্তৰ্জাতিক অৱস্থান বুজি নোপোৱাটো। আন্তৰ্জাতিক মানচিত্ৰত অসমৰ স্থানত বঙা চিহ্ন। বৃহৎ শক্তিসমূহৰ শেনচকু স্থিৰ। শেনৰ 'নখ' আৰু হাতোৰা দিল্লী—দিছপুৰ অক্ষ ৰেখাতে কেৱল ঘূৰি থকা নাই। আৰ্গক, সংখালঘু মৰ্চা, অস্ত্ৰলোৱা আৰু অস্ত্ৰ

নোলোৱা নানা বঙী জাত, গোষ্ঠী আৰু ধৰ্মীয় বাহিনী সকলোৰে ওপৰত সি 'চিল—মোহৰ' লৈ ঘূৰি ফুৰিছে। কাক কেতিয়া বগৰাই ঠিক নাই। কিদৰে বগৰাই তাৰো ঠিক নাই। এইটো সকলোৰে জনা কথা যে পুৰা বিদেশী (Foreign) বহুজাতিক নিগম (Multi National Corporation) আৰু বিদেশস্থ ভাৰতীয় (Non-Resident Indian) ৰ বহু জাতিক নিগম উভয়ৰে চকু অসমত। কাৰোবাক লাগে" শোধনাগাৰ, কাৰোবাক লাগে সাৰ কাৰখানা, কাৰোবাক লাগে চাহ কোম্পানীবোৰ। ইতিমধ্যে এই ক্ষেত্ৰত সুবিধা বুজি নথ বহুৱাইছেই। সন্দেহাতীত ভাবে এইবোৰ শক্তিয়ে অসমৰ ৰাজনীতিত চকু দিছে। এই সম্পৰ্কে বৰ্তমান অসম চৰকাৰ (অচেতন বুলি নকওঁ)-যিমান সচেতন হোৱা প্ৰয়োজন আছিল সিমান সচেতন নহ'য় যেন লাগে। গতিকে উক্ত চক্ৰটো অসম চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে প্ৰত্যক্ষ যুক্ত এতিয়াও নমা নাই।

এইবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ৰাজনৈতিক প্ৰকৃতিৰ ভুল। নিজে কিয় ভবি দিলে, ক'ত দিলে আৰু চাৰিওপিনৰ জালখন কিমান ভয়াবহ—তাক নজনা কৈ যি ভয়ংকৰ অগ্নি-কুণ্ড ভবি দিলে তাৰ ভবি দন্ধ হ'বই। তাৰ নিস্তাৰ নাই। কিন্তু লগতে যাতে অসমখনো পুৰি শেষ হৈ নাযায় তাৰ ব্যৱস্থা কৰা প্ৰয়োজন, তাৰ ব্যৱস্থা কৰিব কোনে? বৰ্তমান এইটো প্ৰশ্ন গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ পৰিছে। অসম চৰকাৰে নিজেও কিছু চিন্তা কৰা প্ৰয়োজন।

নিজৰ হাতত বিত্তীয় সম্পদ নাই; আমোলাতন্ত্ৰৰ একাংশ নাই, আইন নাই—আদালতৰ একাংশ কাৰ কোনেও ক'ব নোৱাৰে আচলতে একো নাই। আছে মাত্ৰ গণ-সমৰ্থন। সিয়েই পুঁজি (capital)। তাকে ব্যৱহাৰ কৰি আগবাঢ়িব খুজিলে, — লাগিব এটা প্ৰকৃত 'গণ-পৰিষদ' (Peoples Council)—যি গাওঁভিত্তিক হ'ব আৰু মাটি খামুছি জঁয়াই থাকিবৰ বাবে যুঁজ দিব। তাকে গঢ়ি ল'ব নোৱাৰিলে, যি কোনো পলকতে ৰাজনৈতিক ক্ষমতা "চোতালৰ ছুৰি বনতে" হেৰাই থাকিব পাৰে। আন এটা দিশ হ'ল দ্ৰুত উত্তৰণ (Take off) ৰ সুবিধা জাতীয় অৰ্থনীতি, সমাজ আৰু সংস্কৃতিক অসম চৰকাৰে চেষ্টা কৰিলে দিব পাৰে। অসমৰ মানুহে যি শোধনমুক্ত জাতীয়, সুৰক্ষা আৰু উন্নত ব্যৱস্থা বিচাৰিছিল—তাৰ এটা উপযুক্ত নহলেও গ্ৰহণযোগ্য-ৰূপদান কৰিব পৰা সুবিধা চৰকাৰে চেষ্টা কৰিলে সৃষ্টি কৰিব পাৰে। সংকীৰ্ণ (Sectarian), আদৰ্শহীন আৰু নৈতিকতাহীন, অগণতান্ত্ৰিক শক্তিয়ে অসমৰ বৰ্তমান পটভূমিত 'দ্ৰুত-উত্তৰণ'ৰ বাবে অৰ্থনৈতিক, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক আঁচনি গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। নিজৰ উত্তৰণৰ বাবেহে পাবিব। নিজৰ 'দ্ৰুত-উত্তৰণ' সাধন কৰি আগৰ চৰকাৰ কেইটাই ৰাজ্যখনৰ 'চেফটি টেংক' ফুটাই থৈ গ'ল। এতিয়া কেৱল আছে ময়লা আৰু আবৰ্জনা। চৰকাৰে তাক জাৰি-জোকাৰি আদায় কৰিবলৈ হ'লে আৰু অন্তত: ১৫ লাখ "অধিকাৰি—

মহেন্দ্ৰনাথ—বিষ্ণুৰাভা' ৰ সঁচা সং-মিশ্ৰণ লাগিব। যিটো আশা কৰা বৃথা। বৃথা যে নহয় তাক চৰকাৰে কামেৰে প্ৰমাণ কৰক। এইটো আমাৰ প্ৰত্যাশবান।

যোৱা নিৰ্বাচনত সক্ৰিয় অংশ গ্ৰহণ কৰিবলৈ আমি সিদ্ধান্ত লওঁতে এক সামান্য ক্ষণে প্ৰয়োজন হোৱা নাছিল। আমি জানিছিলোঁ। যে গণপৰিষদ যদি হাৰে তেন্তে—আন্দোলন কৰা মানুহখিনি ঘৰত বিচাৰি বিচাৰি টঙনিয়াই মাৰিব। গতিকে চুক্তিৰপৰা কি হ'ব নহ'ব আমি চিন্তা কৰাৰ সুযোগ নাছিল আৰু সেই সময়ত তাৰ পৰা লাভো নহ'লহেতেন। প্ৰাৰ্থী নিৰ্বাচনত সাংঘাতিক ভুলো হৈছিল।—তথাপি আমি দিনক ৰাতি ৰাতিক দিন কৰি খাটি গণপৰিষদক জিকাইছিলো। ৰাইজে কং(ই) চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে বিচাৰিছিল আৰু পালে। তাৰ মৰ্যাদা ৰক্ষা যদি অসম চৰকাৰে নিজেই কৰিব নোৱাৰে তেন্তে অকল যে চৰকাৰ ডুবিব সেইটো নহয়, ৰাইজে নিগমে মৰিব। কাৰণ বৰ্তমান বিৰুদ্ধ একো নাই। এনেয়ে গালা-গালি পৰা ব্যৱস্থাত মই বিশ্বাসী নহয়। প্ৰতিটো কামৰে খুটি—নাটি মূল্যায়ন কৰাৰ সময় এতিয়াও হোৱা নাই। সময় আছে। বিৰুদ্ধ এটা নথকা অৱস্থাত কোলাবটো এৰি বোকাৰটো ধৰিবলৈ যোৱা মনোৰুতি বাদ দিলে সদ্যহতে সকলোৰে মংগল।